Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat

TER BESLISSING

Datum
3 juni 2024

Onze referentie
IENW/BSK-2024/163244

Opgesteld door
Bestuurskern
Dir.Openbaar Vervoer en Spoor
Aansturing NS en ProRail

Beslistermijn
07-06-2024

Bijlage(n)
3

Aan Minister

nota

Insteek programma onder de concessies NS en ProRail

Aanleiding

De aangenomen motie van Kamerlid van Dijk (NSC)[1], roept op om *voor het zomerreces* een eerste plan van aanpak voor het verbeterprogramma onder de concessies met de Kamer te delen. Bij een programma onder de vervoer- en beheerconcessie gaat IenW tijdelijk over op inputsturing om een gewenste verbetering te bereiken die met de gebruikelijke sturing op hoofdlijnen minder goed bereikt kan worden.

In de Kamerbrief[2] over de jaarverantwoordingen van NS en ProRail heeft de staatssecretaris aangegeven dat zij wil starten met een verbeterprogramma. In de aanloop hiernaar toe hebben er meerdere gesprekken plaatsgevonden met NS en ProRail over de afbakening van het verbeterprogramma. Via deze nota wordt u gevraagd akkoord te gaan met de voorgestelde afbakening (daarbij wordt stilgestaan bij scope, duur, timing en financiële middelen). Op basis van de afbakening zullen NS en ProRail toewerken naar een plan van aanpak, welke na goedkeuring door u met de Kamer zal worden gedeeld.

Geadviseerd besluit

U wordt geadviseerd om:

1. akkoord te gaan met de voorgestelde afbakening en looptijd van het verbeterprogramma;
2. akkoord te gaan met de bijgevoegde brieven[3] aan NS en ProRail waarin zij gevraagd worden een plan van aanpak op te stellen voor een verbeterprogramma onder de concessies met de voorgestelde afbakening;
3. NS en ProRail de kans te geven met een voorstel te komen om de boetebedragen voor de prestatie op de HSL in 2023 in te zetten binnen het verbeterprogramma, met de kanttekening dat het ten goede komt aan de gebruikers van het spoor.

Kernpunten

- De prestaties van NS en ProRail staan onder druk. In de gezamenlijke brief[4] van NS en ProRail schetsen zij een drietal hoofdoorzaken, namelijk:

[1] Kamerstuk 29 984, nr. 1193.
[2] Kamerstuk 29984, nr. 1201.
[3] Brieven aan NS en ProRail over PvA verbeterprogramma onder de concessie.
[4] Zie Kamerstuk 29984, nr. 1181.

1) tijdelijke snelheidsbeperkingen, 2) beschikbaarheid van materieel en personeel en 3) hinder bij werkzaamheden.
- In het CD Spoor van 7 maart was er veel aandacht voor de huidige prestaties van NS en ProRail. Onlangs is de Kamer ook geïnformeerd over dat NS en ProRail een boete ontvangen voor de verminderde prestaties op de HSL.

Ad 1) Voorstel voor afbakening van het verbeterprogramma
- Scope: ProRail en NS verbeteren de prestaties op het hoofdrailnet met oog voor voorspelbaarheid, reiscomfort en goede informatievoorziening. In de bijlage zijn concrete (sub)doelen geformuleerd, die oplossingen zijn voor de 3 hoofdoorzaken die NS en ProRail eerder hebben beschreven in hun gezamenlijke brief.
- Het programma komt bovenop de gebruikelijke KPI 'concessiesturing': het voorstel is om het programma los te koppelen van de KPI's. Daarbij zal het programma niet worden aangemerkt als 'relevant programma'. Dit betekent dat het programma niet kan worden aangedragen als een reden om bodem- en streefwaarden niet te halen.
- Timing: alle partijen willen graag zo snel mogelijk starten met het programma. NS en ProRail zijn reeds gestart met allerlei verbetermaatregelen, maar met de start van het programma wordt dat ook meer zichtbaar voor de reiziger.
- Duur van het programma: We adviseren hierbij in ieder geval een looptijd tot en met juni 2025, zodat het effect van het verbeterprogramma meegenomen kan worden in de halfjaarrapportages van NS en ProRail.
- Governance: het voorstel is om te werken met een stuurgroep, elk kwartaal, op afdelingshoofdniveau. Daarnaast wordt er in ieder geval maandelijks op medewerkersniveau gesproken. De stuurgroep kan gekoppeld worden aan een bestaand overleg (het concessie tripartite), maar hierbij wordt wel onderscheid gemaakt tussen het reguliere deel van het overleg en de stuurgroep.

Ad 3) Verzoek NS en ProRail inzetten boetebedragen
- Financiële middelen: NS en ProRail geven aan geen financiële middelen beschikbaar te hebben voor de uitvoering van het programma. NS en ProRail hebben gevraagd of IenW bereid is om de boetebedragen van €500.000 en €2,625 miljoen voor de prestaties van 2023 in het verbeterprogramma te stoppen.
- In de concessie is opgenomen dat de besteding van de boetebedragen ten goede moet komen aan de gebruikers van het spoor en in afstemming met de consumentenorganisaties wordt bepaald.
- U wordt geadviseerd NS en ProRail de kans te geven met een voorstel te komen voor de besteding van de boetebedragen met inachtneming van de voorwaarden. In dit geval worden de boetes geïnd en vervolgens weer uitgekeerd aan NS en ProRail. Het alternatief is dat IenW de middelen houdt en NS en ProRail het verbeterprogramma financieren uit "eigen" middelen.
- Qua beeldvorming kunt u, als u hierin wel mee zou gaan, mogelijk kritiek ontvangen vanuit de Kamer. U deelt boetes uit, maar die lijken niet te worden geïnd en blijven binnen de organisaties.
- Als het programma duurder uitvalt, moet dit deel uit de eigen middelen worden uitgevoerd.

Vervolg:

- Op 7 juni a.s. is een bestuurlijk-tripartite gepland; Wouter Koolmees, John Voppen en u zijn hierbij aanwezig. Insteek is om de afbakening dan te bekrachtigen, waarna op schrift de afbakening kan worden gedeeld. Het voorstel van NS en ProRail is bijgevoegd[5].
- Op basis van de uitkomsten uit deze overleggen; zal NS en ProRail gevraagd worden om uiterlijk 27 juni een plan van aanpak op te leveren.
- Separaat zal ook vanuit IenW worden toegewerkt naar een concept Kamerbrief om het plan van aanpak na uw goedkeuring aan de Kamer toe te sturen. Streven is om deze voor het zomerreces te versturen. Dit betekent een strakke tijdslijn.

Krachtenveld
De prestaties van NS en ProRail zijn veelvuldig in de aandacht. De wens voor een programma onder de concessie wordt breed in de Kamer gedeeld (alle partijen behalve DENK stemden voor de motie van Olger van Dijk). Echter leven bij de diverse partijen verschillende ideeën voor het inzetten van de middelen van de boetes.

Ook in de media is aandacht geweest voor de tegenvallende prestaties op het spoor. De staatssecretaris heeft de ministerraad hierover (mondeling) geïnformeerd.

[5] Voorstel van NS en ProRail - Afbakening verbeterprogramma onder de concessie

Datum
3 juni 2024

Onze referentie
IENW/BSK-2024/163244

Opgesteld door
Bestuurskern
Dir.Openbaar Vervoer en Spoor
Aansturing NS en ProRail

Aan
Minister

Bijlage(n)
3

Toelichting

Verdere concretisering van de scope

Op 23 mei is de voorgestelde scope met ProRail en NS besproken, toen is op ambtelijk niveau het volgende overeengekomen.

Hoofddoel: ProRail en NS verbeteren de prestaties op het HRN met oog voor voorspelbaarheid, reiscomfort en goede informatievoorziening. Dit doen zij door maximaal in te zetten op:

1. Een werkstroom Tijdelijke Snelheidsbeperkingen (TSB's)
   Concrete doelstellingen zijn:
   - Het versnellen van het wegnemen van bestaande Tijdelijke Snelheidsbeperkingen (TSB) door onder andere:
   - Het verzachten van de impact door het tijdelijk opnemen van TSB's in de dienstregeling. Het voorkomen van nieuwe TSB's door het risicogestuurd mitigeren van risico's die kunnen leiden tot TSB's (baanstabiliteit, baanligging, dassen en bevers, etc).
2. Een werkstroom materieelbeschikbaarheid.
   Hierbij richt NS zich op:
   - Preventie door voorkomen van defecten bij hitte en herfst, beter afstemmen van vraag en aanbod;
   - Impact beperken door de capaciteit te verhogen om defecten weg te werken en processen te verbeteren om de impact op de reiziger te beperken;
   - De instroom van materieel waarbij NS maximaal druk houdt op de instroom en betrouwbaarheid van de ICNG. Hier loopt een separaat programma voor.
3. Een werkstroom dienstregeling bij werkzaamheden.
   Hier richten ProRail en NS zich onder andere op:
   - Gewijzigde planprincipes voor planners van dienstregelingen gericht op het vergroten van de betrouwbaarheid;
   - Verhoogde prioriteit en capaciteit voor het objectiveren van de impact van buitendienststellingen op prestaties, impact reiziger en informatievoorziening;
   - Een kalender met alle risicovolle/impactvolle buitendienststellingen voor 2024 en 2025;
   - Gemaakte afwegingen in de planning van de dienstregeling rond buitendienststellingen evalueren;
   - Borgen aanpassing werkwijzen in organisatie van NS en ProRail;
   - Verbeteren van Informatievoorziening naar reizigers: eerdere communicatie en meer informatie voor regie over de reis door reizigers.
4. Het wegnemen van overige relevante oorzaken. In het plan van aanpak zal aandacht worden besteed aan de overige acties die ProRail en NS ondernemen om overige oorzaken weg te nemen. Dit valt echter grotendeels onder de reguliere werkzaamheden. Het programma zal zich hoofdzakelijk richten op de drie hierboven genoemde oorzaken.

Binnen elke werkstroom komen ProRail en NS met een planning met mijlpalen voor de ondernomen activiteiten.

Informatie die niet openbaargemaakt kan worden

Niet van toepassing.

Bijlagen

Volgnummer	Naam	Informatie
02	Brief aan ProRail over plan van aanpak verbeterprogramma onder de concessie	De brief waarmee u ProRail vraagt om voor de zomer een plan van aanpak op te leveren
03	Brief aan NS over plan van aanpak verbeterprogramma onder de concessie	De brief waarmee u NS vraagt om voor de zomer een plan van aanpak op te leveren
04	Voorstel NS en ProRail – Afbakening verbeterprogramma onder concessie	Het voorstel voor de afbakening van het programma van ProRail en NS

Datum
3 juni 2024

Onze referentie
IENW/BSK-2024/163244

Opgesteld door
Bestuurskern
Dir.Openbaar Vervoer en Spoor
Aansturing NS en ProRail

Aan
Minister

Bijlage(n)
3